

Nieuwsbrief 2.3

7 april 2015.

We zitten alweer in de vijfde periode van het academische jaar.

HHS

1. Aanstaande vrijdag DV 10 april hoopt collega Op 't Hof zijn **afscheidsoratie** uit te spreken. Dat is om 15.45 in de aula. Iedereen is van harte uitgenodigd en het lijkt me van belang dat we als seminaristen present proberen te zijn. Het is een openbare plechtigheid, dus je kunt gerust iemand meebrengen. Het thema van de oratie is 'Nadere Reformatie *NU*'; collega Op 't Hof kennend, betekent dit een actuele en pittige toespraak.
2. DV 21 april is er weer een **voorlichtingsdag** voor studenten die zich willen oriënteren op de studie theologie via de route van het HHS. Ze volgen eerst een college (9.00-11.00) bij collega Spruyt, vervolgens is er een samenkomst waar het HHS traject wordt toegelicht en waar vragen gesteld kunnen worden en dit wordt afgesloten met een gezamenlijke maaltijd in het restaurant (op kosten van het HHS). Mochten jullie weten van geïnteresseerde studenten, zegt het door. Voor nadere inlichting of aanmelding is collega Hoek de aangewezen persoon, pc.hoek@kpnmail.nl
3. Ik hoor heel positieve berichten over het traject persoonlijkheidsvorming dat is ingezet door **Up A Tree**. We zijn daar dankbaar voor. We hopen dat deze lijn wordt voortgezet, dat het een substantiële bijdrage levert aan het inzicht in je eigen persoonlijkheid en dat het ook een gemeenschapsvormend effect heeft.
4. **Theologiebreed** is er in Nederland het nodige gaande. De synode van de Christelijk Gereformeerde Kerken heeft ingestemd met het onderzoek naar de mogelijkheden van een **gereformeerde theologische universiteit**. Het is goed om te beseffen dat het niet gaat om een fusie met Kampen, maar deze universiteit bestaat als een coöperatie. Dat betekent dat men zoveel mogelijk samendoet, maar dat de eigen instituten blijven bestaan en dat men daarin het nodige zelf blijft doen. De instemming van de synode van de CGK is wel voorwaardelijk geformuleerd. De eerste voorwaarde is dat het HHS of de Gereformeerde Bond een substantiële bijdrage leveren aan deze coöperatie. De tweede voorwaarde is dat er een soort statuut wordt opgesteld aangaande het Schriftgezag waar ieder aan is gebonden. Het is veelzeggend dat de christelijk gereformeerde broeders deze voorwaarde hebben gesteld. Blijkbaar is er zorg over de ontwikkeling van het Schriftgezag in de breedte van de gereformeerde traditie. Vanuit het HHS herkennen wij deze zorg en achten wij het ook van belang om de wacht te betrekken bij het spreken over de Schrift.
5. Sommigen van jullie zullen gevolgd hebben dat de tweejarige research master van onze faculteit vorige week werd **gevisiteerd** met het oog op een her-accreditatie. Vanuit de examencommissie was ik er ook bij betrokken. Het zijn spannende momenten binnen de faculteit als een opleiding door een externe commissie kritisch tegen het licht wordt gehouden.

6. Nationaal is er nog een spannend moment, namelijk de uitslag van de verkenningscommissie van de **Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen** die het onderwijs en onderzoek in theologie en religiewetenschappen in Nederland in kaart brengt en daarover deze maand aan de minister een advies uitbrengt.

Studentenraad

Het emailadres van de studentenraad is: studentenraadhhs@gmail.com. Deze vermelding is een uitnodiging om bijzonderheden aan de vertegenwoordiger van je jaargroep te laten weten of via de centrale mail aan te slingeren. We bedachten dat op deze manier de functie van de nieuwsbrief kan verbreden. Wellicht zijn er studenten die in 250 woorden iets kunnen schrijven over hun masterscriptie. Als er symposia zijn die voor alle studenten toegevoegde waarde hebben, kan dat ook worden opgenomen. De studentenraad is op dit moment als volgt samengesteld:

1. Eelco Verhelst (bachelor 1)
2. Eimert Haakmeester (bachelor 2)
3. Thomas Bakker (bachelor 3)
4. Jan Willem Bonenberg (master 1, voorzitter)
5. Arjan Kazen (master 2)
6. Johan van Vught (master 3, secretaris)

Bericht uit China

Onlangs kwam ik in contact met ‘onze’ **Ronald Knight** in China. De meesten van ons zullen hem wel kennen als student. Hij werkt momenteel in het grote rijk van het midden. In één van zijn nieuwsbrieven las ik het volgende:

‘Zondag 19 oktober Vanmorgen heeft de predikant van de gemeente het Woord gepreekt. Zijn tekst was Matt. 13:1-23, over de gelijkenis van de zaaier. Tot onze blijdschap heeft hij op een ontdekkende en eerlijke manier de tekst en de gemeente behandeld. Deze gelijkenis toont ons dat het Gods werk is om harde harten te verbreken. Toen hij de 4 soorten gronden uitlegde, benadrukte hij dat er maar twee soorten mensen in de wereld zijn. Het tweede grond leek op mensen die naar de kerk komen, maar hun godsdienst is oppervlakkig. Zij kennen Christus in werkelijkheid niet, al zeggen ze Hem wel te kennen. Ze hebben de kosten niet berekend, om Jezus te volgen. Wij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk Gods. Het derde grond lijkt op mensen die een goed begin maken, maar later blijkt het dat zij nog vasthouden aan de wereld, zij willen zichzelf niet verloochenen om Jezus te volgen. Zij houden vast aan de zonde. Er komt geen vrucht openbaar. Zij wilde de Heere dienen voor wat hij geeft, maar niet voor wie Hij is. Het gaat om zichzelf en niet om Zijn Persoon en Zijn eer. Aan het eind stelde Hij ons de indringende vraag, om onszelf te onderzoeken of er iets in ons leven was, die ons verhinderd om de Heere werkelijk te volgen. Na de dienst heb ik met de groep van studenten gesproken die vorige week mij vragen stelde. Zij vertelden heel eerlijk aan elkaar welke grond zij dachten zelf te zijn. Verschillenden lieten duidelijk merken dat zij twijfelden of zij werkelijk de Heere kenden. Een jongeman heeft mij persoonlijk op een gegeven moment gevraagd uit de nood van zijn ziel naar raad. Hij zei dat hij ook twijfelt of hij werkelijk bekeerd is. Ik vroeg hem waarom hij dat vreest. Het antwoord was: vanwege de

zonde in mijn leven. Hij zei dat hij eerder geen last van de zonde had, maar nu wordt hij geplaagd door zondige gedachten en daden. Hij heeft geen kracht om ze te overwinnen. Er volgde een hele bemoedigende gesprek, waarin het Woord mocht spreken. Ik heb hem op de noodzaak van de kennis van onze ellende, dat wij in Adam verloren liggen. Dat de relatie tussen ons en de Heere verbroken is. Gaat het alleen om de gevolgen van de zonde, of om de zonde zelf? Wij hopen dat het om het tweede bij hem mag gaan. Wij spraken samen over de 3 ambten van Christus, dat wij Hem moeten kennen in al Zijn drie ambten om zalig te worden. Ook de gelijkenis van de zaaier leert dit ons. Alleen het 4e grond wijst op een kennis aan alle 3 ambten van de Zaligmaker. Het eerste wijst op kennis van geen van die ambten, het tweede van één, het derde van twee. Aan het eind hebben wij samen gebeden, om te vragen om het werk van de Heilige Geest in het hart van deze jonge man. Alleen Hij kan en zal het werk van de Borg in het hart van al Zijn uitverkorenen toe-eigenen. Want Hij is het die alleen ons heil volmaken kan! Wat zou het een groot wonder zijn om het doorbrekende werk van de Heere in het leven van deze jonge man en in de gemeente te mogen zien.' Tot zover uit de nieuwsbrief. Als iemand interesse heeft om zelf de nieuwsbrief te ontvangen, kan hij zich aanmelden via: Bolier@kliksafe.nl

Schepping of evolutie?

Argumenten pro theïstische evolutie

1. Mensen als Voetius en À Brakel hebben zich vergist toen zij op grond van de Schrift meenden uitspraken te kunnen doen over natuurkundige dingen. Zij verdedigden het geocentrische wereldbeeld waarvan wij achteraf toegeven dat zij de Schrift verkeerd interpreteerden.
2. De Schrift is geen wetenschappelijk handboek en reikt geen wetenschappelijke paradigma's aan, aangezien Gods openbaring in de Schrift bedoeld is voor ons heil. Het niet-wetenschappelijk karakter van de Schrift pleit ervoor om de wetenschap alle ruimte te geven.
3. Volgens Augustinus is het scheppingsverslag niet in de eerste plaats bedoeld om ons gedetailleerde informatie over het hoe van de schepping te geven, maar het is bedoeld om ons tot aanbidding van God te brengen.
4. Treffend is ook dat de kerkvader Augustinus ons oproept om goed thuis te zijn in de 'wereldse wetenschap.' Als christenen 'op een dwaze wijze' spreken over aardse zaken waar een ongelovige meer verstand van heeft, werpt hij een blaam op het christelijk geloof, omdat de gedachte wordt opgeroepen dat de verkeerde inzichten van de christen uit de Bijbel afkomstig zijn. Met andere woorden: als christenen vandaag niet meedoen in het evolutiedenken, plaatsen ze zichzelf buiten de werkelijkheid van alledag en maken ze de boodschap van Christus ongeloofwaardig.
5. Hoewel Warfield (19e eeuw) niet overtuigd was van de macro-evolutie, rekende hij in zijn theologie wel met de evolutietheorie.

De zwakte van de gereformeerde gezindte ten aanzien van evolutiedenken

1. Een groot probleem van de gereformeerde gezindte is het materialisme. Als wij de schepping hebben geobjectiveerd tot natuur en object, dan is de vraag hoe krachtig en

geloofwaardig we zijn in onze kritiek op een materialistische oorsprongswetenschap. Lopen we niet het gevaar dat we dualistisch zijn: op zondag de schepping in zes dagen aanvaarden en doordeweeks omgaan met de schepping alsof het niet meer is dan materie? De aarde is Gods schepping, dat mag ons tot verwondering en aanbidding brengen, de herkenning van Gods goedheid, wijsheid en zorg in de schepping: Gods almachtige en alomtegenwoordige kracht (zondag 10 HC)

2. Het is een zwakte als we denken dat we met een paar simpele argumenten van de middelbare school op een hooghartige wijze menen de ‘dwaze’ evolutionisten te kunnen weerleggen.
3. Creationistische argumenten van dertig jaar geleden blijken niet te voldoen en hebben waarschijnlijk schade berokkend aan de geloofwaardigheid van deze benadering in het debat over schepping en evolutie.
4. Dit betekent dat er grondige studie nodig is van het huidige debat. Als er studenten zijn die een scriptie of een proefschrift hierover zouden willen schrijven, van harte aangemoedigd.

Nieuwe perspectieven in het debat

1. Wereldwijd wordt er enorm veel werk verzet vanuit een creationistisch perspectief. In Nederland kennen wij de organisatie www.oude-wereld.nl, www.oorsprong.info en www.apologica.nl. Enige handreikingen voor recent materiaal:
2. www.wort-und-wissen.de. Van hieruit verscheen het boek van Reinhard Junker en Siegfried Scherer: *Evolution, ein kritisches Lehrbuch* (2013), bekroond met een prijs voor wetenschappelijke kwaliteit.
3. Robert Carter redigeerde het boek *Evolution's Achilles Heels* (juli 2014). Zie ook www.creation.com van Creation Ministries International.
4. In november 2014 verscheen onder redactie van Hans Madueme een boek over de historiciteit van Adam en de zaak van de erfzonde: *Adam, the Fall, and Original Sin: Theological, Biblical, and Scientific Perspectives*.
5. In oktober 2014 verscheen van Kenneth Keathley, *40 Questions about Creation and Evolution*.

Het historisch karakter van de Schrift

Het afgelopen januari-nummer van *Kontekstueel* werd besteed aan de thematiek van schepping en evolutie. De theologen G. van den Brink en M. Sarot hebben hun visie op de zaak daarin gegeven. Aan mij werd gevraagd een ‘creationistische’ reactie te geven. Een deel uit de tweede helft van dit artikel: ‘In feite betekent bovengenoemde gedachtegang dat wetenschappelijke inzichten het interpretatiekader vormen voor de uitleg van de eerste hoofdstukken van Genesis in plaats van andersom. We gaan vanuit de stand van zaken in de wetenschap naar de Schrift en proberen vervolgens zoveel mogelijk klassieke noties van schepping, zonde en verlossing te handhaven. Deze benadering is te rechtvaardigen vanuit een soort tweerijkenleer waarin de Schrift alleen gezag heeft ten aanzien van de heilsleer, maar geen gezag heeft over de werkelijkheid van het hier en het nu. De terreinen van fysica en de metafysische heilsleer moeten de hun gegeven grenzen niet overschrijden. Zoals Galilei het ooit

vertolkte: 'Het doel van de Heilige Geest is om ons te leren hoe we naar de hemel gaan, niet hoe de hemel gaat.'

Maar hier zit voor mij een crux. Juist vanwege het historisch karakter van Genesis is deze boedelscheiding niet vol te houden. In de ontstaansgeschiedenis van aarde en heelal zijn wetenschap en theologie geen gescheiden werelden, maar ontstaat er een gemeenschappelijke doorsnede waarop zowel wetenschap als Bijbelse theologie hun eigen licht laten vallen.

Naar mijn besef zitten er in de Schrift weerbarstige (heils)historische pretenties die zich niet gemakkelijk laten neutraliseren. Betreffende Genesis 1 zijn er lastige vragen over de stijl van dit hoofdstuk en de relatie tussen de eerste twee verzen en het vervolg van dit hoofdstuk, maar Exodus 20:11 en 31:17 zeggen in ronde woorden dat God de hemel en de aarde in zes dagen heeft geschapen. Er kan geen misverstand zijn over de betekenis die deze woorden voor Mozes en het volk Israël hebben gehad. Is dit accommodatie of mensvormig spreken? Is dit te vergelijken met ons spreken over de zon die opkomt? Dat lijken mij gewrongen uitwegen.

Iets dergelijks geldt ook voor het verstaan van Adam en Eva. In een evolutionistisch interpretatiekader kun je niet verder komen dan dat zij wellicht vertegenwoordigers waren van een groep barbaarse hominiden die de uitnodiging kregen om met God in relatie te treden, maar dat hebben afgewezen. Leidt dit niet tot een ongeoorloofde reductie van het Bijbels getuigenis aangaande Adam en de zondeval, zeker als wij bedenken dat deze noties voor Jezus en Paulus tot de grondstructuren van de Schrift behoorden?

Hier scharniert het om de *perspicuitas*, de duidelijkheid van de Schrift. Nu is er misschien wel onduidelijkheid over de duidelijkheid van de Schrift, gezien de exegetische problemen en de talloze theologische stromingen die zich op de Schrift beroepen. Niettemin belijden we dat God ons niet in het onzekere laat over Zijn heilswil. Gegeven het feit dat de eerste en de laatste Adam zo inherent tot de heilsgeschiedenis behoren, moet hierover een meer dan speculatieve duidelijkheid zijn. De Geest is immers 'geen scepticus' (Luther).

Over Luther gesproken: de reformator heeft in zijn situatie felle kritiek geleverd op het Aristotelische denken in de theologie. Waar ging het hem om? Hij was niet tegen het gebruik van de rede, maar er gingen rode lampen bij hem branden als de menselijke rede het laatste woord kreeg in de theologie. Deze houding ging terug op het diepe besef dat de Schepper van een andere orde is dan de schepping. Wij kunnen derhalve nooit van immanent menselijk denken tot transcendente waarheden geraken. We zijn hiervoor aangewezen op Gods openbaring *extra mundi* en *extra historiae* die ons laat zien wat geen oog heeft gezien en geen hart heeft bedacht.

De opstanding van Christus is bij uitstek een geloofsartikel dat ons uittilt boven het binnen-wereldse denken en dat een beslissend interpretatiekader is voor Schrift en geschiedenis. Als dit onmiddellijke transcendente ingrijpen van God tot het centrum van het christelijk geloof behoort, is er ook een protologie en een eschatologie 'van boven' voorstelbaar. Met andere woorden: als het gaat om de schepping ontkomen we niet aan het spreken over een 'eerste oorzaak' die onze wetenschappelijke orde transcendeert.

Terecht benadrukte Augustinus daarom het mysterie van de schepping. Wie een immanent interpretatiekader heeft, zal nooit iets opmerken van een andere orde. Een schepping uit niets, een aparte schepping van de mens in een goede relatie met God, de zonde met haar catastrofale gevolgen voor het geheel van de schepping, het effect van Gods vloek over de aarde, de catastrofe van de zondvloed met de enorme impact op de bestaande orde, de wonderen in de Schrift, de heilsfeiten en het drama van het eschaton vallen eenvoudig buiten de natuurwetenschappelijke orde.

In die zin hoeft het evolutiedenken ons niet te verbazen, omdat enerzijds het methodisch naturalisme – hoe effectief ook in veel takken van wetenschap – niet kan rekenen met het supra-natuurlijke en omdat anderzijds alleen het geloof in een transcendent God daarvoor ontvankelijk maakt. Dit impliceert dat niet Gods universele openbaring het interpretatiekader voor Gods heilsopenbaring is, maar *vice versa*. Bij een tegenstelling tussen Schrift en wetenschap moet niet de eerste zich verantwoorden, maar de laatste (Gunning).

Aan deze positie zitten uiteraard ook genoeg haken en ogen, bijvoorbeeld van een concordistische harmonisatie van de scheppingsgegevens in de Schrift en de waarnemingen in de wetenschap. Niettemin kunnen we zeggen dat de ‘*worldview*’ van de Schrift zich niet laat reduceren door en tot het paradigma van het evolutiedenken. Bovendien, ‘*worldview*’ en oorsprong gaan het bereik van wetenschappelijk onderzoek te buiten, terwijl Gods Woord daar licht over laat schijnen. Zo kan er vanuit de *sapientia* in de Schrift ook een kritische houding zijn naar de *scientia* (Augustinus). Als de wijsheid van de Schrift ons een barmhartige Scheppingsmiddelaar laat zien dan wringt dat met de acceptatie van zo’n wreed proces als de evolutie als scheppingsmethodiek. De aanvaarding van dit proces gaat ook verder dan Augustinus’ besef dat het kwaad vóór het kwaad van de mens uitging.

Bovendien kan het licht van de Schrift als interpretatiekader ook op een constructieve wijze bijdragen aan het doordenken van het feitenmateriaal. Zo heb ik althans *Origins* van A.A. Roth (Hagerstown, 1998) gelezen, waarin op een ontspannen wijze evolutiemodellen en scheppingsmodellen naast elkaar worden geplaatst en waaruit blijkt dat een catastrofaal interpretatiekader vanuit de schepping een goede duiding van geologische gegevens biedt.’

We zullen nooit grip krijgen op het geheimenis van de schepping en het gaat verkeerd als we menen dat de scheppingsleer een gesloten systeem is. Terwijl we ons laten leiden door de Schrift kunnen we niet uitsluiten dat we ons vergissen in ons verstaan van de diepten van het Woord. Dat geeft een beschroomde beslistheid. Hoe meer we Gods werken na-denken, hoe meer we onder de indruk zijn van de grootheid van Zijn werken en Zijn goedheid die doorstraalt in heel Zijn schepping! Wat zal de herschepping zijn!

Tot slot

De paasdagen liggen net achter ons. Het is niet te bevatten wat we hiermee zeggen. In Christus’ opstanding is een nieuwe stand van zaken aangebroken. Wat een wonder om daar door het geloof in te delen. Dan is het oude voorbijgegaan, dan is alles nieuw geworden (2 Kor. 5:17). Dan is het eeuwige leven geen aanhangsel bij dit leven, maar tegenwoordige tijd

(Joh. 5:24). En dan in deze geschiedenis te zien dat het wel lijkt alsof de duivel alle macht heeft. En dan in je eigen situatie te constateren dat alles bij het oude is gebleven. En dan in je eigen hart de bron van wanbedrijven op te merken! Wat een geweldige paradox is het evangelie. Het geloof is in ieder geval niet gelooflijk. Maar wel zekerder dan zeker. De Levensvorst oefene ons allen in het leven uit deze paradoxale werkelijkheid, opdat we met een brandend verlangen uitzien naar de onthulling van het heil in Christus en het eeuwigheidsleven thans leven en zo ijverig studeren om daar enigmate inzicht in te hebben.

Jullie W. van Vlastuin